

Conclusies uit het jaarlijks ziekteverzuimrapport

Koorts meten geneest de

Voor het zoveelste jaar op rij lezen we in het jaarlijks ziekteverzuimrapport dat steeds meer personeelsleden in onderwijs ziek worden. De stijging is het hoogst in de categorie 56-65 jarigen, maar ook jonge collega's zijn vaker afwezig wegens ziekte. Het ziekteverzuim meten we al sinds 2001. Wanneer gaan we er ook iets aan doen?

Ruim 4 op de 10 leraren zijn nooit ziek. Hoera! zou je kunnen roepen. Tot je weet dat in 2008 de helft van alle leraren nooit ziek waren.

Het ziekteverzuimpercentage is opnieuw gestegen. Niet spectaculair, gelukkig maar, maar wel gestegen. Het basisonderwijs blijft het onderwijsniveau met het meest aantal zieken.

Meer en langer ziek

Ruim 4 op de 10 leraren zijn nooit ziek. Hoera! zou je kunnen roepen. Tot je weet dat in 2008 de helft van alle leraren nooit ziek waren. Op 10 jaar tijd zien we dus het percentage leraren dat altijd present is, aanzienlijk dalen. Die daling manifesteert zich vooral bij de plus 46 jarigen. De -26 jarigen zijn het minst ziek.

71,6% van de ziektedagen wordt opgenomen in een langere periode. Personeelsleden blijven met andere woorden langer ziek, heel vaak langer dan 30 dagen. Vooral bij de 36-45 jarigen piekte in 2018 het aantal personeelsleden dat 30 tot 180 dagen ziek was.

Mentaal zwaar

De directeurs zijn in alle onderwijsniveaus de meest kwetsbare groep. Maar ook dat is geen nieuws meer. Net zomin als het feit dat vooral zij afwezig blijven omwille van psychosociale oorzaken. Psychosociale oorzaken voeren overigens ook dit jaar weer de top 5 aan van het totale percentage ziektedagen per aandoening. Als we er als maatschappij in slagen om deze oorzaken efficiënt aan te pakken, dan wordt ons onderwijs meteen een heel pak gezonder. Verontrustend is dat er nu ook een significante stijging is van het aantal afwezigen omwille van psychosociale oorzaken in de leeftijdscategorie onder de 46 jaar.

Impact op de onderwijskwaliteit

Het rapport vertelt dus weinig nieuws. Opnieuw zien we geen verbetering. Integendeel. Een soort van gewenning treedt op. Een golf van verontwaardiging blijft uit. Toch moet goed beseft worden dat de werkbaarheid van onderwijs en het stijgend aantal zieken een directe invloed heeft op de kwaliteit van ons onderwijs. Het rapport leert ons bijvoorbeeld dat het vervangen van personeelsleden niet evident is. Het lukt minder dan vroeger en vaker moeten er meerdere vervangers tegelijkertijd of na elkaar een ziekteverlof opvangen. Dat gebrek aan continuïteit heeft ongetwijfeld een impact op de kwaliteit van het leerproces van een kind. Bovendien weten we dat er nu al kinderverzorgers worden ingezet om kleuteronderwijzers te vervangen, of dat kleuteronderwijzers leraren in het lager onderwijs vervangen. Hoe belangrijk vinden we het dat goed opgeleid personeel voor de juiste taak wordt ingezet? Er moeten daarom niet alleen taalbadklassen komen of STEM-lespakketten of een ambitieuzer wiskundebeleid. Er moet ook diep nagedacht worden over hoe de kwaliteit van werken in het onderwijs kan verbeterd worden zodat ook de kwaliteit van leren kan vooruit gaan.

Zoek de juiste medicatie

Vele pedagogen en onderwijsexperten vragen met aandrang om de kwaliteit van ons onderwijs meer en beter te meten. Gestandaardiseerde toetsen moeten de basis vormen voor een kwaliteitsinjectie in ons basisonderwijs. Meten om beter te weten. Het ziekteverzuimrapport bestaat al sinds 2001 en levert ons al bijna 20 jaar

TEKST

Lies Van Rompaey

zieke niet

een vergelijkbare reeks van cijfers. Je kan het met een gestandaardiseerde toets vergelijken. We weten dus al jarenlang dat de kwaliteit van werken in onderwijs achteruit gaat en dat meer en meer personeelsleden noodgedwongen thuis blijven met burn-out of psychische vermoeidheid. We weten dus al jarenlang dat het kind koorts heeft, hoge koorts zelfs. Maar naar de juiste medicatie is nog niet lang en efficiënt genoeg gezocht. Meten is goed, maar het werk stopt niet als het meten gedaan is. Van belang is wat je met de gegevens doet. Het is tijd om echt samen naar oplossingen te zoeken en die ook daadwerkelijk in te voeren. Als de wil om echt iets aan het ziekteverzuim van leraren te doen, er niet is, dan heeft een jaarlijks ziekteverzuimrapport ook niet veel zin meer.

Investeer in onderwijs

We herhalen het nog maar eens: Het COV wil dat de loopbaangesprekken zo snel mogelijk terug worden opgestart op basis van de resultaten van het tijdsonderzoek. Meer administratief medewerkers moeten de directeur ondersteunen zodat die samen met zijn team werk kan maken van een echt schoolbeleid. Leraren moeten lestijden vrij krijgen om te overleggen zodat ze dat niet meer tijdens de speeltijden en middagpauzes moeten doen. Planlast kan alleen maar omlaag als alle betrokkenen hun verantwoordelijkheid nemen. En ook een echt begeleidingsdecreet moet zo snel mogelijk voor alle onderwijspersoneelsleden op de klasvloer het verschil maken qua werkdruk en emotionele belasting. Besparingen in onderwijs zijn niet aan de orde. Investerings des te meer.

Ziekteverzuim en ziekteverzuimpercentage

<https://bit.ly/38ciAMK>

Het ziekteverzuim is het aantal ziekte-dagen dat de personeelsleden gespreid over het jaar opnemen. Het 'ziekteverzuimpercentage' wordt zo berekend:

$$\frac{\text{totaal aantal ziekte-dagen} \times 100}{(\text{ge-deeld door}) \text{ totaal aantal personeels-eenheden} \times 365 \text{ (of } 366\text{)}}.$$
 Dit percentage geeft weer hoeveel procent van de dagen in een jaar een personeelslid gemiddeld afwezig is wegens ziekte.

Ziekte-dagen per afwezigheidsperiode

Ziekte-dagen	1-10 dagen	11-30 dagen	31-180 dagen	>180 dagen
2016	438.164	347.227	1.270.332	646.876
%	16,21	12,85	47,00	23,94
2017	427.747	353.078	1.265.575	692.405
%	15,62	12,89	46,21	25,28
2018	460.357	349.674	1.339.129	704.010
%	16,13	12,26	46,93	24,67

Ziekte-dagen onderwijzers en directeurs

2016	Ond	Dir
Basis	16,29	18,63
Secundair	15,62	13,73
DKO	11,55	9,46
VO	14,20	7,50

2017	Ond	Dir
Basis	16,63	18,62
Secundair	15,50	14,82
DKO	11,51	9,30
VO	15,17	12,99

2018	Ond	Dir
Basis	17,02	19,37
Secundair	16,01	14,88
DKO	12,80	10,06
VO	15,49	9,16